

JAN KŘIPAČ / 24. 3. 2017

Slepý Gulliver

Filmař a spisovatel Martin Ryšavý se ve svém novém filmu vrací k tématu postsovětského Ruska. Do výsledné podoby snímku výrazně zasáhnul aktuální konflikt v Donbasu.

V dubnu padesátiletý autor se Ruskem inspiroval ve většině svých děl. Celovečerní debut *Afoňka už nechce pást soby* (2006) na portrétu mladého sibiřského pastevece rozkrýval společenskou proměnu od tradičního venkovského způsobu života k moderním trendům přicházejícím ze Západu. Sibiřská témata – konkrétně pak zobrazení jakutského etnika – se vtiskla i do pozdějších filmů *Malupien, Olšový Spas* (2008) a *Medvědí ostrovy* (2010). Dálnému východu se Ryšavý věnoval také ve svých románech (za něž získal mj. cenu Magnesia Litera) *Cesty na Sibiř* (2008) a *Vrač* (2010). Výjimku v Ryšavého filmografii tedy tvoří – kromě několika televizních projektů – snímek *Kdo mě naučí púl znaku* (2006) o vietnamské komunitě u nás a „dokumentární road movie“ *Na vodě* (2015), která byla uvedena v kinech v loňském roce.

Motiv cesty se prolíná i novým filmem *Slepý Gulliver*. Ryšavý v něm uspořádal obrazový materiál, který nasnímal během svého putování Ruskem a Ukrajinou v letech 2013–2015. Tentokrát je však rozpětí krajín a obyvatel mnohem širší. Kamera nás zavádí mezi jakutské pastevece, moskevské státní zaměstnance, kyjevské demonstranty či cestující po transsibiřské magistrále. Všednodenními výjevy, jež svou pestrostí a autenticitou kontrastují s šedivou průměrností unifikovaného způsobu života na Západě, prostupují aktuální politické události. Rusko je v Ryšavého vnímání zemí příliš komplikovanou a nejednoznačnou na to, aby mohlo být vměstnáno do jednoduchých mediálních zkratk.

„Spousta dějů se v Rusku odehrává paralelně a při povrchním sledování jakoby bez přímé souvislosti. Když bych to měl vyjádřit anekdotou, tak Rusko je jako byt, ve

kterém se v jednom pokoji válčí, střílí se tam a jsou tam mrtvolky, ve druhém pokoji se vaří oběd a ve třetím běží televize. Vy chodíte po tom bytě a nedokážete pochopit, jak se to všechno může dít najednou,“ [1] říká o mnohvrstevnaté formě svého filmu Ryšavý.

Autorova snaha o porozumění zemi, kterou po léta navštěvuje, aniž by ji bezesbytku poznal, se projevuje nejzřetelněji v kompozičním rámci, do něhož je celý film zasazen. Ten je pojímán jako rozhovor Ryšavého s očním lékařem, který se snaží vyléčit filmařův horšící se zrak. Skrze metaforu vidění lze přistupovat i k ostatním scénám filmu, tvořícím mozaiku zdánlivě roztříštěného, nesourodého světa. Nabýt zrak může v tomto případě také znamenat vystoupit z názorových klišé a podívat se na Rusko pokud možno nepředpojatýma očima.

Ryšavý finální strukturu filmu vytvářel v úzké spolupráci se střihačkou Annou Johnson Ryndovou, která stříhala již *Medvědí ostrovy* či snímky Václava Kadrnky, Zuzany Liové a Jany Ševčíkové. Produkce se ujala společnost Background Films, kterou založila mladá producentská dvojice Mikuláš Novotný – Klára Žaloudková. Koproducentem snímku, uvedeného v mezinárodní premiéře vloni na MFDF Jihlava, je Česká televize.

Slepý Gulliver (Česká republika 2016), scénář, režie a kamera: Martin

Ryšavý, stříh: Anna Johnson Ryndová, produkce: Klára Žaloudková, Radim Procházka. Background Films, 104 min. Premiéra: 23. 3. 2017.

Poznámky:

[1] Rusko je jako byt. V jednom pokoji se válčí, ve druhém vaří oběd a ve třetím běží televize. Martin Ryšavý o filmu Slepý Gulliver. *rozhlas.cz* [online]. [cit. 2017-24-02]. URL: http://www.rozhlas.cz/cajovna/aktualne/_zprava/rusko-je-jako-byt-v-jednom-pokoji-se-valci-ve-druhem-vari-obed-a-ve-tretim-bezi-televize-martin-rysavy-o-filmu-slepy-gulliver-1704229